

STORTINGET

Innst. 395 S

(2020–2021)

Innstilling til Stortinget
fra utdannings- og forskningskomiteen

Dokument 8:136 S (2020–2021)

Innstilling fra utdannings- og forskningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Siv Jensen, Sylvi Listhaug, Jon Engen-Helgheim og Silje Hjemdal om forbud mot barnehijab

Til Stortinget

Bakgrunn

I dokumentet fremmes følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å innføre et nasjonalt forbud mot bruk av hijab i barnehage og i grunnskolen.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslaget.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Høyre, Marianne Synnes Emblem, Kent Gudmundsen, Turid Kristensen og Mathilde Tybring-Gjedde, fra Arbeiderpartiet, Jorodd Asphjell, Nina Sandberg og Torstein Tvedt Solberg, fra Fremskrittspartiet, lederen Roy Steffensen og Hanne Dyveke Søttar, fra Senterpartiet, Marit Arnstad og Marit Knutsdatter Strand, fra Sosialistisk Venstreparti, Mona Fagerås, fra Venstre, Solveig Schytz, og fra Kristelig Folkeparti, Hans Fredrik Grøvan, viser til representantforslaget. Kunnskaps- og integreringsminister Guri Melby har uttalt seg om forslaget i brev til

komiteen mottatt 9. mars 2021. Brevet følger som vedlegg til denne innstillingen.

Komiteen viser til at Justisdepartementet har fastslått at det følger av legalitetsprinsippet at et eventuelt forbud mot bruk av hijab i skolen må ha hjemmel i lov eller annet tilstrekkelig kompetansegrunnlag. Komiteen slutter av dette at det samme hjemmelskravet må gjelde for et eventuelt forbud mot hijab i barnehage. Komiteen merker seg at Justisdepartementets lovavdeling i 2010 mente at hjemlene i opplæringsloven ikke ga grunnlag for et generelt forbud mot hijab i skolen.

Komiteen viser for øvrig til regjeringens forsterkede innsats mot negativ sosial kontroll, det vil si ulike former for oppsyn, press, trusler og tvang som utøves for å sikre at enkeltpersoner lever i tråd med familiens eller gruppens normer.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til statsråd Guri Melbys vurdering i brev til komiteen om at et generelt forbud mot at barn bruker hijab i barnehage og grunnskole, ikke er et egnet virkemiddel for å bekjempe negativ sosial kontroll. I likhet med statsråden mener flertallet at barnehijab er noe som bør unngås for små barn, og at et forbud vil kunne bidra til at skolen ikke oppleves som et trygt og inkluderende sted, med rom for alle elever. Flertallet er enig i statsrådets vurdering om at skolen skal og må være inkluderende for alle. Det er viktig å gi barn kunnskap som bidrar til selvstendighet, samt bekjempe holdninger og praksis som er ment å begrense frihet. Et forbud mot hijab kan lede til det motsatte.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet mener at jenter og gutter som vokser opp i Norge, skal ha like muligheter. Barna skal være en ressurs i klassen. Arbeiderpartiet vil fjerne hindre i skolen for at barn skal kunne delta aktivt i skoletimene og fritimene. Mange skoler, lærere og andre som jobber med barn, er usikre på hva de skal gjøre i situasjoner der barn bærer hijab. Denne usikkerheten bør fjernes. Disse medlemmer vil gjøre det enklere for lærerne å ha gode, tillitsbaserte samtaler om bruk av religiøse hodeplagg, og gi lærerne verktøy for å håndtere problemstillinger knyttet til tvang og bruk av religiøse hodeplagg.

Disse medlemmer viser til at Arbeiderpartiet vil at det skal være tett dialog med foreldre på den enkelte skole i situasjoner der det er grunn til å tro at det ligger press bak bruk av enkelte plagg, også når de er religiøst motivert eller det er utfordringer knyttet til slike plagg. Barnevernet skal kobles inn raskt og tidlig.

Ved mistanke om tvang vil Arbeiderpartiet at:

- det utarbeides felles retningslinjer for hvordan skoler skal håndtere bruk av hijab i barneskolen.
- skolene skal gjennomføre samtaler med foreldrene når barn bruker hijab på barneskolen.
- det skal slås hardt ned på tvang, og skolene skal varsle barnevernet dersom det er mistanke om tvang.
- alle skoler skal ha tilgang på minoritetsrådgivere de kan søke råd hos.

Disse medlemmer viser videre til at Arbeiderpartiet vil innhente forskning og statistikk rundt bruken av hodeplagg og andre religiøse symboler på barn i Norge, og foreslår prøveprosjekt der skoler samarbeider med aktuelle organisasjoner som Bydelsbestemødre o.l. for å redusere bruken av hijab på barn.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti er uenig med forslagsstillerne og ønsker ikke å forby bruk av hijab i barnehager eller skoler. Både barnehagen og skolen skal være fellesarenaer der alle barn skal føle seg velkommen og inkludert, og der både individets ytringsfrihet og foreldreretten skal ivaretas. Samtidig er det viktig å arbeide for å forebygge sosial kontroll rettet mot jenter. Det er også viktig at kommunene, både gjennom barnehagen og skolen, går i dialog med foreldre og foresatte dersom bruk av hijab reduserer jentenes mulighet til å utfolde seg i lek og i fysisk aktivitet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet vil påpeke at det i Norge er et betydelig fokus på å sikre likestilling mellom kvinner og menn, og at det har vært stor grad av konsensus om innføring av en rekke tiltak og lovgivning på likestillingsfeltet.

Disse medlemmer mener det liberale, norske likestillingssynet tilsier at staten og samfunnet ser seg forpliktet til å sørge for at religionsfriheten ikke utøves på en slik måte at det skjer på bekostning av likestilling mellom mann og kvinne, mellom gutter og jenter. På bakgrunn av at enkelte jenter av sin familie blir tvunget til å gå i hijab, er det etter disse medlemmers mening nødvendig å iverksette tiltak som hindrer en slik undertrykkelse, selv om det innebærer at dette også rammer de jentene som eventuelt bærer hijab av fri vilje.

Disse medlemmer mener at et moderne, flerkulturelt samfunn også må være et inkluderende samfunn. Disse medlemmer mener at bruk av hijab virker ekskluderende og skaper et uheldig skille mellom elever som bruker hijab, og de som ikke gjør det. Hijab kan oppfattes som et uniformslignende plagg, som signaliserer utenforskap. Disse medlemmer mener derfor at bruk av hijab i seg selv kan virke diskriminerende da det bidrar til å sette enkelte elever utenfor det sosiale fellesskap som bør være i enhver klasse og på enhver skole.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å innføre et nasjonalt forbud mot bruk av hijab i barnehager og i grunnskolen.»

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at bekjempelse av negativ sosial kontroll er viktig, og viser til Sosialistisk Venstrepartis forslag og merknader under behandlingen av Representantforslag 25 S (2019–2020) fra stortingsrepresentantene Freddy André Øvstegård, Arne Nævra og Karin Andersen om lukket fritids- og undervisningsopplegg med overnatting i trossamfunn og Representantforslag om tiltak mot negativ sosial kontroll og æresrelatert vold, Dokument 8:120 S (2017–2018), jf. Innst. 261 S (2017–2018).

Forslag fra mindretall

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å innføre et nasjonalt forbud mot bruk av hijab i barnehager og i grunnskolen.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Venstre og Kristelig Folkeparti.

Ko m i t e e n har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og rår Stortinget til å gjøre følgende

v e d t a k :

Dokument 8:136 S (2020–2021) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Siv Jensen, Sylvi Listhaug, Jon Engen-Helgheim og Silje Hjemdal om forbud mot barnehijab – vedtas ikke.

Oslo, i utdannings- og forskningskomiteen, den 4. mai 2021

Roy Steffensen

leder

Nina Sandberg

ordfører

VEDLEGG

**DET KONGELIGE
KUNNSKAPSDEPARTEMENT**

Kunnskaps- og integreringsministeren

Stortinget
Karl Johansgate 22
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

21/1490-

. mars 2021

Representantforslag nr. 8:136 S (2020–2021) om forbud mot barnehijab

Jeg viser til representantforslag nr. 8:136 S (2020-2021) om forbud mot barnehijab.

Lovavdelingen i Justisdepartementet vurderte i 2010 spørsmålet om det er adgang til å oppstille et generelt forbud mot bruk av hijab i skolen, ref. tolkningsuttalelse 23. mars 2010. Lovavdelingen vurderte om bestemmelsene om religionsfrihet i Grunnloven, Den europeiske menneskerettskonvensjon (EMK), FN-konvensjonen om sivile og politiske rettigheter (SP) og barnekonvensjonen er til hinder for et forbud mot bruk av hijab i norsk offentlig skole. Lovavdelingen konkluderte med at det er usikkert om et forbud mot bruk av hijab i norske skoler ville være i strid med EMK og andre bestemmelser i internasjonale menneskerettskonvensjoner. Justisdepartementet fastslo imidlertid at et forbud mot bruk av hijab i skolen i alle tilfeller forutsetter hjemmel i lov.

Etter 2010 er Grunnloven endret. Departementet er ikke kjent med rettspraksis fra EMD etter 2010 som er relevant for forslaget fra representantene. Departementet viser til at Lovavdelingen i en uttalelse fra 2017 legger til grunn at Grunnlovens vern av religionsfriheten, etter endringene som ble foretatt i 2012, antageligvis går lenger enn før endringene og at Grunnlovens regel må forstås og brukes i lys av EMK artikkel 9 og SP artikkel 18.

Vi vet at hijab i noen tilfeller brukes som et verktøy for foreldres negative sosial kontroll over sine barn. Andre vil også mene at det å ikle barn tydelige religiøse symboler er uheldig. Jeg mener likevel at et generelt forbud mot at barn bruker hijab i barnehage og grunnskole ikke er et egnet virkemiddel for å bekjempe negativ sosial kontroll. Et slikt forbud vil tvert i mot kunne bidra til at skolen ikke oppleves som et trygt og inkluderende sted, med rom for alle

elever. Skolen skal, og må, være inkluderende for alle. Det er viktig for å gi barn kunnskap som bidrar til selvstendighet, samt for å bekjempe holdninger og praksis som er ment å begrense barns frihet. Et forbud mot hijab kan lede til det motsatte.

Regjeringen har forsterket innsatsen mot negativ sosial kontroll og æresrelatert vold. Dette er blant annet gjort gjennom å styrke ordningen med minoritetsrådgivere i skolen. Det finnes nå 51 minoritetsrådgivere, plassert i alle landets fylker. Minoritetsrådgiverne hjelper elever som er utsatt for negativ sosial kontroll. Vi har også opprettet nettportalen NORA som IMDi drifter. Den gir informasjon om rettigheter og hjelp for utsatte unge. Våren 2021 vil regjeringen dessuten legge fram en ny handlingsplan for frihet fra negativ sosial kontroll og æresrelatert vold.

Med hilsen

Guri Melby

Dokumentet er godkjent elektronisk og påført statsrådets signatur

